Sababa fi Furmaata Waliin Oduu Warra duubatti deebiâ€™anii-kutaa 12.1

Description

Kutaa darbe keessatti sababoota Islaama erga qabatanii booda duubatti akka deebiâ€™an nama taasisan ilaalle jirra. Ammas ittii aansun kutaa itti aanu ni ilaalla:

13-Godaanu dhiisu
Hijraa (godaansa) jechuun qormaataa fi fitnaa irraa gara bakka Muslimni nafsee fi amanti isaatiin nagaha itti taâ€™uutti baqachuudha.

Hijraa dhiisuu fi iddoo fitnaan itti jiru keessa turuun sababoota gurguddoo Islaama irraa duubatti akka deebiâ€™an nama taasisan keessaa tokkoodha. Muslima meeqatu sababa kaafirota waliin jiraachuutiin amanti isaa gadi fure. Dhugumatti, Muslimni amanti isaa eegu fi hordofuu itti fufuun isarraa eeggama. Osoo qabeenyaa fi ijoollee wareegun taâ€™eyyu kuni amanti Rabbiin ilmaan namaatiif jaallateen yommuu wal bira qabamuu baayâ€™ee miti.

Dhugumatti, keeyyattoonni Qurâ€™aanaa gara hijraatti nama waamu. Inumaa namni hin godaanne zaalima akka taâ€™e jala muree dubbata. Mata-duree kana ilaalchisee aayata Qurâ€™aanaa fi hadiisota dhiyyeessuun dura, dubbisaan hijraa Rasuulaatii fi sahaabota isaa, barnoota fi gorsoota irraa fudhatamu beeku qaba.

Rabbiin oltaâ€™aan akkana jedha:

يَٰعِبَادِيَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّ أَرۡضِي وَٰسِعَةٞ فَإِيَّٰيَ فَٱعۡبُدُونِ ٥٦

â€œYaa gabroota Kiyya kanneen amantan! Dhugumatti, dachiin Tiyya balâ€™oodha. Kanaafu, Anuma gabbaraa.â€• Suuratu Al-Ankabuut 29:56

Imaamu ibn Jariir Xabarii akkana jedha: balâ€™inna dachii irraa wanti barbaadamee, dachiin Muslimoota irratti dhiphattee bakka isaaniif hin hayyamamne keessa turuu miti. Garuu bakka maâ€™asiyaan (badiin) itti hojjatamu keessa taâ€™anii yoo jijjiruu dadhaban, bakka sanii dheessun isaan irra jira.

Saâ€™iid ibn Jubeyr ni jedha: Maâ€™asiyaan yoo ishii (dachii) keessatti hojjatamee bakka san keessaa bahaa.

Ibn Jariir ni jedha: Aayah tana ilaalchisee dubbiin hundarra gaariin: dachiin Tiyya balâ€™oodha. Ajaja Kiyyaan hojjachuu irraa nama isin dhoowwe jalaa dheessaa. Kana â€œ**Anuma gabbaraa**â€• kan jedhu ni agarsiisa.

Ibn Abbaas irraa akka dhufeetti, yommu Ergamaan Rabbii (Sallallahu aleyh wassallam) namoonni akka godaanan ajaju, isaan keessaa nama ijoollee fi haati manaa isaa isatti rarraâ€™antu jira. Akkana isaan jedhu: â€œenu hin dhiisin.â€• Innis isaaniif garaa laafun isaan waliin tura, godaanu (hijraa) ni dhiisa. Ergasii Rabbiin oltaâ€™aan aayah tana buuse:

قُلْ إِن كَانَ ءَابَآؤُكُمْ وَأَبْنَآؤُكُمْ وَإِخْوَٰنُكُمْ وَأَزْوَٰجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ
وَأَمْوَٰلٌ ٱقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَٰرَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَٰكِنُ
تَرْضَوْنَهَآ أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَجِهَادٍ فِى
سَبِيلِهِۦ فَتَرَبَّصُوا۟ حَتَّىٰ يَأْتِىَ ٱللَّهُ بِأَمْرِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ
ٱلْفَٰسِقِينَ ٢٤

â€œJedhi, â€˜Abbootin keessan, ilmaan keessan, obboleeyyan keessan, niitiwwan keessan, firoonni keessan, qabeenyi isin horattan, daldalli isin hirâ€™achuu isaa sodaattanii fi manneen isin jaallatan Rabbiin, Ergamaa Isaatii fi karaa Isaa keessatti qabsaaâ€™u caalaa isin biratti jaallatamoo yoo taâ€™an, hanga Rabbiin ajaja Isaa fiduutti eegaa.â€™ Rabbiin namoota finciltoota hin qajeelchu.â€• Suuratu At-Tawbah 9:24

Xabariin akkana jedha: Rabbiin Nabiyyi Isaatiin akkana jedha: warroota gara biyya Islaamaa godaanuu irraa duubatti hafuun biyya shirkii keessa jiraataniin akkana jedhi: ganda shirkii irraa gara Rabbii fi Ergamaa Isaatti godaanuu, karaa Isaa keessatti qabsaaâ€™u, kana jechuun amantii Inni jaallate caalaa abbooti, ijoollee, obboleeyyan, niitiwwanii fi firoota keessan waliin turuun, qabeenyi isin argattan, daldallii isin hirâ€™achuu isaa sodaattanii fi manneen jireenyaa itti gammaddan isin biratti jaallatamoo yoo taâ€™an, hanga Rabbiin Makkaan bananuun ajaja Isaa fiduutti eegaa. Rabbiin namoota ajaja Isaa keessaa bahan hin qajeelchu.â€•

Rabbiin rahmata siif haa godhuuti, ijoollee fi qabeenya isaa irratti sodaachuun nama hijraa dhiisee akkamitti akka waqqasee mee ilaali. Wantoonni kunniin hundi Islaamaf wareegamu qabu. Inumaa karaan isaanii fi Islaama ittiin wal bira qaban hin jiru.

Jabeenya fi olâ€™aantummaa Islaamaa fuunduratti wantoonni armaan olii homaanu wal hin qixxaaâ€™an. Dhimmi kuni beekkamu qaba. ***Yommuu amantiin kee balaa irra taâ€™u, shirkii, kufrii, fisqii fi jallinatti kufuun dura of baraari.***

Godaanu (hijraa) dhiisu isaaniitiif namoota Rabbiin zulmiidhaan isaan ibse keessaa taâ€™uu irraa of eeggadhu. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa akkana jedha:

إِنَّ ٱلَّذِينَ تَوَفَّىٰهُمُ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ ظَالِمِىٓ أَنفُسِهِمْ قَالُوا۟ فِيمَ كُنتُمْ ۖ قَالُوا۟ كُنَّا
مُسْتَضْعَفِينَ فِى ٱلْأَرْضِ ۚ قَالُوٓا۟ أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ ٱللَّهِ وَٰسِعَةً فَتُهَاجِرُوا۟ فِيهَا ۚ
فَأُو۟لَـٰٓئِكَ مَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَسَآءَتْ مَصِيرًا ٩٧

â€œDhugumatti warri osoo of miidhanu lubbuu isaanii malaykoonni fudhatan, [malaykoonni] â€œMaal keessa turtanii?â€• jedhuun. Isaaniis, â€œDachii keessatti hacuuccamaa turre.â€• jedhu. Isaaniis, â€œAkka ishii keessatti godaantaniif dachiin Rabbii balâ€™oo mitii?â€• jedhuun. Isaan sun iddoon jireenya isaanii Jahannami. Gahuumsi waa fokkate.â€• Suuratu An-Nisaa 4:97

Ibn Kasiir Axaaâ€™a irraa akka odeessetti: Yeroo gara Rabbiin faallessuutti waamamtan, dheessaa. Ergasii jecha Rabbii oltaâ€™aa qaraâ€™e: **â€œAkka ishii keessatti godaantaniif dachiin Rabbii balâ€™oo mitii?â€•**

Madda:
Min Akhbaaril Muntakisiina maâ€™al asbaabi wal ilaaji-fuula 105-107

Date Created
February 28, 2021
Author
admin